

opdrachtgever Resort Mooi Bemelen
titel Quicksan flora en fauna Resort Mooi
Bemelen, Gasthuis 3 Bemelen

nummer MCI70097.R01
datum 04-05-2017

eerdere datum n.v.t.
trefwoorden bemelen, flora, fauna
auteur ir. F. Fahner

Onderdeel van Geonius Groep

De Asselen Kuil 10
6161 RD Geleen
Postbus 1097
6160 BB Geleen
088-1300665
E-mail info@geonius.eu

© Taken Landschapsarchitectuur en Ecologie 4 mei 2017

Niets uit dit rapport of bijbehorende tekeningen mag worden veeleelvoudigd en of openbaar gemaakt op welke wijze dan ook zonder schriftelijke vermelding van opdrachtgever en Geonius, noch mag het zonder bronvermelding worden gebruikt voor enig ander doel dan waarvoor het is vervaardigd.

Inhoudsopgave

	<i>Blz.</i>
1. Inleiding	4
2. Resultaten archief- en veldonderzoek	7
2.1. Analyse archiefgegevens	7
2.2. Resultaten veldonderzoek	12
3. Effecten op beschermde soorten en vervolgstappen	17
3.1. Beschrijving van de activiteit	17
3.2. Gevolgen voor beschermde soorten	18
3.3. Gevolgen voor de Bronsgroene landschapszone	19
3.4. Conclusies en te nemen maatregelen	20
 <i>Bijlagen</i>	
1. Toetsingskader: wetgeving en beleid	22
2. Satus van soorten	31
 <i>Kaarten (achterin rapport)</i>	
1. Archiefwaarnemingen vleermuizen	
2. Archiefwaarnemingen landzoogdieren, herpetofauna en dagvlinders	
3a. Archiefwaarnemingen broedvogels, soorten a t/m g	
3b. Archiefwaarnemingen broedvogels, soorten h t/m z	
 <i>Tabellen</i>	
1. Samenvatting aanwezige gegevens in NDFF voor kilometerhok 182-317	7
 <i>Figuren</i>	
1. Overzichtskaart met ligging projectgebied	4
2. Ligging projectgebied in relatie tot beschermde natuurgebieden	6
3. Lijnvormige vegetaties in en nabij het projectgebied	11

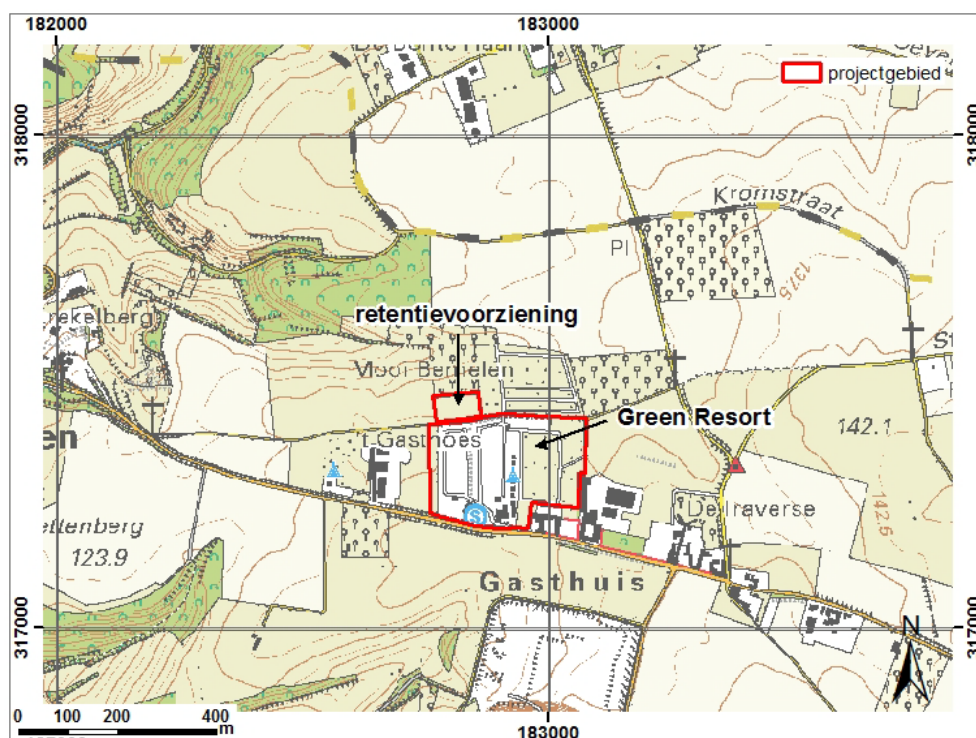
Foto's (tussen de tekst)

1. Overzichtsfoto van het noordelijk deel van het projectgebied	8
2. Dichte heg op de oostgrens van het noordelijk deel van het projectgebied	10
3. Oude knotwilg in berm langs de Weg achter Gasthuis 12	
4. Pas gebouwde recreatiewoningen in het Green Resort (zuidelijk deel projectgebied)	13
5. Bomenrij langs Weg achter Gasthuis, tussen het noordelijk en het zuidelijk deel van het projectgebied	14
6. Retentievijvers binnen het Green Resort, in het zuidelijk deel van het projectgebied	16
7. Impressie bouwterrein in zuidelijk deel projectgebied	17
8. Bomenrij langs de oostgrens van het zuidelijk deel van het Projectgebied	21

I. Inleiding

Aanleiding en doelstelling

Ter plaatse van de voormalige camping Mooi Bemelen wordt een Green Resort ontwikkeld. Direct ten noorden hiervan zal in een graslandperceel een retentievoorziening (waterbuffer) worden aangelegd voor de opvang (en infiltratie) van hemelwater. De locaties zijn op onderstaande figuur 1 weergegeven en de betreffende percelen worden in het vervolg aangeduid als het projectgebied. In het kader van de voor het voornemen vereiste vergunningen is onder andere een flora- en faunaonderzoek benodigd.

Figuur 1: Overzichtskaat met ligging projectgebied

Het doel van dit onderzoek is dat nagegaan wordt welke natuurwaarden binnen en in de directe omgeving van het projectgebied aanwezig zijn en welke vervolgstappen eventueel nodig zijn in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb) en de Omgevingsverordening Limburg 2014 van de Provincie Limburg. Een toelichting op de werking van de Wnb in relatie tot ruimtelijke ingrepen is opgenomen in voorliggend rapport als bijlage I.

Projectgebied

Het projectgebied ligt ten westen van Bemelen in de gemeente Eijsden-Margraten en is circa 6,8 ha groot. Het projectgebied is gelegen aan de Gasthuisweg 3. Voorheen lag hier de camping Mooi Bemelen, welke inmiddels herontwikkeld wordt tot Green Resort Mooi Bemelen. De Gasthuisweg (Bemelerberg/Gasthuis), vormt de doorgaande weg tussen Bemelen en Sibbe. Tussen het Green Resort en de locatie van de beoogde waterbuffer ligt een onverharde weg, de Weg achter Gasthuis. Het projectgebied ligt in een typisch Zuid-Limburgs landschap met veel boomgaarden, weilanden (kalkgrasland) en hellingbossen.

In hoofdstuk 2 wordt nader ingegaan op de aanwezige begroeiing en biotopen in het projectgebied.

Werkwijze/indeling rapport

Voor de onderhavige quickscan is zowel archief-/bureau- als veldonderzoek uitgevoerd. Bij het bureauonderzoek is onder andere nagegaan in hoeverre het projectgebied zich verhoudt tot beschermde natuurgebieden in de (wijde) omgeving. Hierop wordt aan het eind van dit hoofdstuk nader ingegaan. Voor het archiefonderzoek is met name gebruik gemaakt van gegevens uit het Natuurloket (Nationale Databank Flora en Fauna) en de Natuurbank van de Provincie Limburg, zie hiervoor hoofdstuk 2. In dat hoofdstuk komt ook het veldonderzoek ter sprake. Vervolgens worden in hoofdstuk 3 de gevolgen van het voornemen behandeld en wordt de vraag beantwoord of vervolgstappen nodig zijn in het kader van de Wnb en/of de Verordening Ruimte. Zie bijlage I voor de relevante wet- en regelgeving.

Relatie tot beschermde natuurgebieden

In onderstaande figuur 2 is aangegeven hoe het projectgebied gesitueerd is ten opzichte van het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied. Het betreft *Natura 2000-Bemelerberg & Schiepersberg* en dit ligt op slechts 150 m afstand van het onderhavige projectgebied verwijderd. Op 2 km naar het noordoosten ligt het *Natura 2000-gebied Geuldal*. Hoewel het projectgebied dichtbij een Natura 2000-gebied gelegen is, kunnen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van dit Natura 2000-gebied redelijkerwijs worden uitgesloten, aangezien er geen (tijdelijk) versturende effecten zijn anders dan extra geluid (door graafwerkzaamheden en transport), maar gezien de afstand zijn geluidseffecten verwaarloosbaar. Er is sprake van slechts een tijdelijke en zeer geringe extra uitstoot van stikstof door graafmachines en vrachtauto's, maar ten opzichte van de reeds aanwezige achtergronddepositie gaat het om een verwaarloosbare hoeveelheid. Eventuele bij invloeding van grondwaterstromen kunnen eveneens worden uitgesloten.

2. Resultaten archief- en veldonderzoek

2.1. Analyse archiefgegevens

In de Natuurbank Limburg (Provincie Limburg) zijn gegevens opgenomen van vegetatie- en florakarteringen en broedvogelinventarisaties in het buitengebied. Gegevens in de Nationale Databank Flora en Fauna ('Natuurloket') worden aangeleverd op kilometerhokniveau. Het projectgebied is gesitueerd in kilometerhokken 182-317 (grotendeels) en 183-317 (Amersfoortse coördinaten in kilometer), zie figuur 1 in hoofdstuk 1.

Tabel 1

Samenvatting aanwezige gegevens in NDFF voor kilometerhok 182-317

Toelichting:

- N.B. Onderzoekperiode is 2007-2017, voor planten vanaf 1997;
- RL = Rode Lijst, HRL = Habitatrichtlijn, VRL = Vogelrichtlijn, Wnb = Wet natuurbeheer, overige (beschermde) soorten, Prov = idem, exclusief soorten van Provinciale vrijstellingslijst (zie bijlage 1), volledig = volledigheid onderzoek;
- per categorie is het aantal weergegeven

Soortgroep	totaal	RL	HRL	VRL	Wnb	Prov	volledig
vaatplanten	488	66			6	6	goed
mossen	22	4					redelijk
korstmossen	6	2					slecht
paddenstoelen	20	1					onbepaald
vleermuizen	14	2	10				goed
landzoogdieren	16	2			14	4	goed
broedvogels	56	11		56			goed
wintervogels	58			57			slecht
amfibieën	8	3	3		3		goed
reptielen	4	2	1		2	2	goed
vissen							niet
dagvlinders	33	7			3	3	goed
macronachtvlinders	44						goed
micronachtvlinders	21						goed
libellen	36	2					goed
sprinkhanen & krekels	18	1					onbepaald
overige soortgroepen	39						onbepaald

In vorenstaande tabel 1 zijn de beschikbare gegevens via de NDFF opgenomen. Op bijgaande kaarten 1, 2, 3a en 3b zijn de relevante gegevens uitgeplot, namelijk waarnemingen vanaf 2007 en alleen beschermde c.q. bijzondere soorten. Op kaarten 3a en 3b zijn ook de gegevens van de provinciale broedvogelkartering weergegeven, die overigens ook in de NDFF zijn opgenomen). In bijlage 2 treft men een overzicht aan van de wettelijke status van de onderhavige soorten.

Concluderend kan men stellen dat er via de NDFF van de meeste soortgroepen in voldoende mate gegevens beschikbaar zijn voor het onderhavige project. Hieronder worden de gegevens per soortgroep toegelicht, waarbij alleen ingegaan wordt op soortgroepen, waarvan soorten beschermd zijn, te weten vaatplanten, vleermuizen, landzoogdieren, amfibieën, reptielen en dagvlinders.

Foto 1: Overzichtsfoto van het noordelijk deel van het projectgebied

Vleermuizen (kaart 1)

Van het projectgebied zelf zijn geen waarnemingen van vleermuizen beschikbaar. Op korte afstand, namelijk aan de overkant van de weg, zijn waarnemingen van gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Het zijn algemeen voorkomende soorten, die zeer waarschijnlijk ook in het projectgebied aan te treffen zijn langs de houtige begroeiing (jachtgebied in verband met aanwezigheid van insecten; vergelijk foto 2, pag. 10). Ter plaatse van de hellingbossen nabij Bemelen liggen diverse winterverblijfplaatsen van een scala aan vleermuissoorten, waaronder zeldzame soorten als Bechsteins

vleermuis, Brandts vleermuis en ingekorven vleermuis. Hier zijn namelijk grotten aanwezig, die voor vleermuizen een geschikte winterhabitat vormen. Deze soorten stellen verder ook specifieke eisen aan het landschap en het projectgebied voldoet daar niet aan, gelet op het culturele karakter en intensief gebruik. Dus kan men stellen dat voor de vleermuizen weergegeven op kaart 1 het projectgebied niet tot het leefgebied behoort, in elk geval niet het primaire leefgebied. Wel vormt het geschikt foerageergebied voor de beide genoemde, algemeen voorkomende soorten.

Landzoogdieren (kaart 2)

Het projectgebied is gelegen te midden van agrarische gronden en in de nabijheid van natuurgebied, waardoor het tot het leefgebied van diverse grondgebonden zoogdiersoorten behoort. De belangrijkste soort in dit verband is de das, waarvan burchten op enkele honderden meters afstand van het projectgebied liggen. Alle andere, op kaart 2 weergegeven soorten, zullen ook gebruik maken van het projectgebied, met name egel, haas, konijn, ree en wezel. Er is ook een waarneming van wild zwijn, het betreft een zwervend dier dat wellicht vanuit het Duitse achterland is opgerukt naar Zuid-Limburg. In principe worden wilde zwijnen niet 'getolereerd' in de onderhavige regio.

Vogels (kaarten 3a,b)

Van vogels zijn in verhouding tot andere soortgroepen de meeste gegevens beschikbaar, met name ook door de broedvogelinventarisatie (territoriumkartering) van de Provincie Limburg, voor het laatst in deze regio uitgevoerd in 2009². De betreffende gegevens zijn dus al enigszins gedateerd, maar geven niettemin een goede indruk van de te verwachten soorten. De op kaarten 2a en 2b weergegeven territoria zullen ieder jaar weer anders liggen, maar de soortensamenstelling zal van jaar tot jaar niet veel verschillen. Uit de verspreidingsgegevens blijkt dat in de directe omgeving van het projectgebied territoria zijn aangetroffen van diverse algemeen voorkomende soorten van diverse biotopen, overeenkomend met de diversiteit aan biotopen in het onderhavige buitengebied. Het betreft hier met name de volgende soorten: appelvink, boomklever, boomkruiper, ekster, geelgors, glanskop, grasmus, groene specht (Rode Lijst, RL), grote bonte specht, kleine bonte specht, kneu (RL), spotvogel (RL), veldleeuwerik (RL), zwarte kraai en zwarte roodstaart. Buizerd en sperwer zijn jagend waargenomen, het projectgebied behoort ook zeker tot het leefgebied van deze soorten, maar geschikte nestplaatsen voor deze soorten zijn er niet (zie ook §2.2).

² Op kaarten 3a en 3b zijn alleen de territoria in de directe omgeving van het projectgebied weergegeven; uiteraard komen in het natuurgebied rond Bemelen ook de nodige soorten voor, maar voor het onderhavige project zijn de betreffende gegevens niet relevant.

Foto 2: Dichte heg op de oostgrens van het noordelijk deel van het projectgebied

Amfibieën en reptielen (kaart 2)

Amfibieën. Het projectgebied bevat thans nog geen geschikte voortplantingsbiotopen voor amfibieën, maar ter plaatse van de heg die langs het noordelijk deel van het projectgebied loopt, kan het wel als zomer- of winterbiotoop fungeren. Dit geldt ook voor de houtige begroeiingen langs de Weg achter Gasthuis en langs de oostgrens van het zuidelijk deel. In de omgeving zijn waarnemingen van algemene soorten als bruine kikker. Ook de algemeen voorkomende gewone pad zal men in de zomer hier aan kunnen treffen.

Reptielen. In Zuid-Limburg is de hazelworm een relatief veel voorkomende soort, zeker in de natuurgebieden en de directe omgeving ervan. Ook in het landelijke gebied in graften wordt deze soort regelmatig aangetroffen. Het projectgebied bevat echter geen geschikt biotoop voor deze beschermde soort, wel de directe omgeving (zie §2.2). Dit geldt ook voor de levendbarende hagedis, eveneens een soort die veel in graften te vinden is.

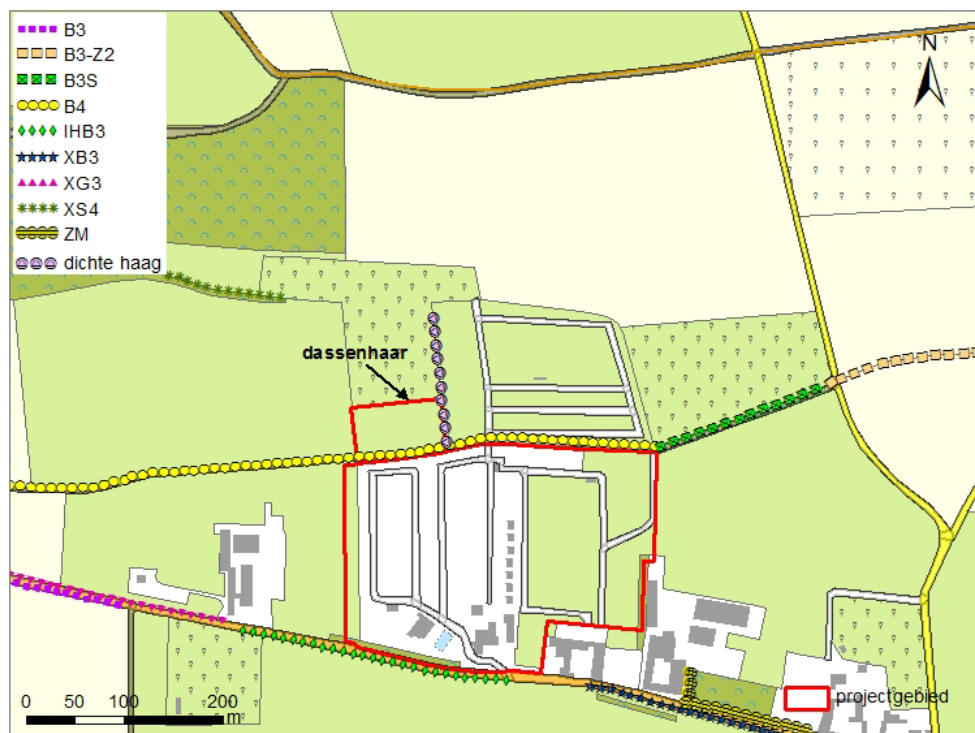
Dagvlinders (kaart 2)

In de directe omgeving zijn er geen waarnemingen van (bijzondere) dagvlindersoorten. In het natuurgebied nabij Bemelen is de veldparelmoervlinder aangetroffen, een beschermde soort, alsmede soort van de Rode Lijst (ernstig bedreigd). Het projectgebied biedt geen geschikte biotopen voor beschermde dagvlindersoorten, wel voor algemeen voorkomende, maar niet beschermde

soorten.

Vegetatie en flora

Figuur 3 toont de gekarteerde lijnvormige begroeiingen in en om het projectgebied (opname 2009).

Figuur 3: Lijnvormige vegetaties in en nabij het projectgebied (bron: Provincie Limburg)

Code	Omschrijving
XG3	graft met een grazige vegetatie met >75% LKI soorten en enkele aandachtsoorten
XB3	graft met veel bomen met een vegetatie met >75% LKI soorten en enkele aandachtsoorten
XS4	graft met veel struiken met alleen LKI soorten
IHB3	holle weg met opgaande begroeiing met >75% LKI soorten en enkele aandachtsoorten
ZM	muurvegetatie
B4	wegberm met alleen LKI-soorten
B3	wegberm met een vegetatie met >75% LKI soorten met enkele aandachtsoorten
B3-Z2	wegberm met een vegetatie met >75% LKI soorten met enkele aandachtsoorten; delen zijn: kort geknipte heg
B3S	wegberm met struiken met een vegetatie met >75% LKI soorten met enkele aandachtsoorten

Langs de zuidrand van het noordelijk deel van het projectgebied, dus langs de Weg

achter Gasthuis, is sprake van een wegbemvegetatie, zonder aandachtssorten. Er komen alleen Lage Kwaliteit Indicerende (LKI) soorten in voor, dus alleen ruigtekruiden. Meer naar het oosten komen in de berm wel aandachtssorten voor. In de directe omgeving zijn verder graft- en hollewegvegetaties aanwezig en een enkele muurvegetatie. Er zijn geen beschermde soorten aangetroffen in de genoemde vegetaties.

2.2. Resultaten veldonderzoek

METHODE

Op 18 april is het projectgebied in de middag bezocht, waarbij het gebied lopend is doorkruist en foto's zijn genomen. Ook de direct aangrenzende percelen zijn daarbij verkend. Het was helder, droog en vrij koel lenteweer. Met name is gelet op de binnen het projectgebied voorkomende begroeiing, mogelijke groeiplaatsen van beschermde planten en mogelijk geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen en vogels.

Foto 3: Oude knotwilg in berm langs de Weg achter Gasthuis

BIOTOPEN

Het projectgebied bevindt zich ten noorden van een holle weg (Bemelerber-Gasthuis) en bestaat grotendeels uit de voormalige camping Mooi Bemelen. Ten noorden en noordoosten liggen laagstamfruitboomgaarden. Ten oosten en ten westen van het projectgebied bevindt zich weiland. Direct ten noorden van het projectgebied ligt een campeerterein (circa 40 kampeerders in de zomer). Het projectgebied zelf bestaat uit twee delen (zie fig. 3), een noordelijk deel met een bloemrijk gazon (met onder andere paardenbloem en pinksterbloem, vergelijk foto 1), met langs de oostgrens een van zuid naar noord verlopende heg of haag, zie foto 2. Dit deel is als voetbalveld in gebruik. De heg wordt eens per jaar gesnoeid. Het gazon wordt regelmatig gemaaid. Het zuidelijk deel wordt momenteel ontwikkeld tot Green Resort. Er vinden graafwerkzaamheden en bouwactiviteiten plaats. Er zijn diverse retentiebekkens aangelegd, vergelijk foto 6. Langs de oostgrens bevindt zich een bomenrij, vergelijk foto 8.

Foto 4: Pas gebouwde recreatiewoningen in het Green Resort (zuidelijk deel projectgebied)

BESCHERMDE SOORTEN

Planten

In het projectgebied zijn geen beschermde of anderszins bijzondere planten aangetroffen. Er staan een kleine 80 soorten op de lijst van beschermde plantensoorten (onderdeel B van de VVnb, behorende bij artikel 3.10), maar het betreft zeldzame tot zeer zeldzame soorten, die alleen in specifieke milieus voorkomen en niet in het projectgebied te verwachten zijn. Ook uit het archiefonderzoek komen in het projectgebied en de directe omgeving geen groeiplaatsen naar voren van bijzondere planten (zie §2.1). Het aanwezige grasland wordt zodanig intensief beheerd dat bijzondere soorten niet te verwachten zijn.

Foto 5: Bomenrij langs Weg achter Gasthuis, tussen het noordelijk en zuidelijk deel van het projectgebied

Vleermuizen

Bij het veldbezoek is gelet op geschikte habitats en landschapselementen voor vleermuizen³. Langs het noordelijk deel van het projectgebied loopt een dichte heg of haag (zie foto 2), welke vanwege de insectenrijkdom zeker geschikt is als foerageerbiotoop voor vleermuizen, zoals de algemeen voorkomende gewone dwergvleermuis en laatvlieger en ook als vliegroute door deze soorten benut kan

³ alle vleermuissoorten zijn streng beschermd (Habitatrichtlijn-soorten), zie ook bijlage I

worden. Geschikte verblijfplaatsen voor gebouwbewonende soorten als beide genoemde soorten en boombewonende soorten als ruige dwergvleermuis en watervleermuis zijn door het ontbreken van (oude) gebouwen en bomen met holtes zeker niet aanwezig. Wel zijn in de directe omgeving geschikte bomen met holtes of een dichte klimopbegroeiing aanwezig, zoals ter plaatse van de Weg achter Gasthuis, die ten zuiden van het projectgebied loopt, zie foto 5, en de bomenrij langs de oostgrens van het Green Resort (zuidelijk deel van het projectgebied).

Landzoogdieren

Bij het veldbezoek zijn geen landzoogdieren als egel, konijn, haas of ree (zie kaart 2) waargenomen in het projectgebied of de directe omgeving. Het betrof echter een momentopname, het gebied is zeker geschikt als foerageergebied voor deze soorten. Maar vaste rust- en verblijfplaatsen zijn nagenoeg uit te sluiten, al kunnen de dichte haag in het noorden en de bomenrij langs de oostgrens van het Green resort als schuilplaats fungeren voor konijn of ree. In de bodem zullen zich verschillende grondgebonden soorten ophouden, zoals aardmuis, veldmuis, veldspitsmuis en mol, maar door het intensieve gebruik zal het aantal beperkt zijn. Bij alle genoemde soorten betreft het algemeen voorkomende soorten, die weliswaar beschermd zijn, maar waarvoor een vrijstelling geldt bij ruimtelijke ingrepen (zie bijlage 1). Dit laatste geldt niet voor de das, waarvan een pluk haren is aangetroffen aan het prikkeldraad langs de noordgrens van het noordelijk deel van het projectgebied (zie fig. 3 voor locatie). Omdat het grasland regelmatig gemaaid wordt, is het zeker geschikt als foerageerbiotoop voor de das. Ten noordwesten van het projectgebied komen burchten voor, zie kaart 2.

Broedvogels

Bij het veldbezoek zijn ter plaatse van het projectgebied geen vogels gezien, maar aangezien het om een kort veldbezoek ging, kan hier geen conclusie aan verbonden worden over het voorkomen van broedvogels. In de dichte haag zijn in elk geval geen nesten aangetroffen. Omdat het bezoek nog relatief vroeg in het broedseizoen plaatsvond, is vestiging van een enkele nestplaats niet uit te sluiten. De te verwachten soorten vogels zijn in §2.1 al genoemd. Langs de Weg achter Gasthuis is huismus aangetroffen. In het zuidelijk deel zijn graaf- en bouwactiviteiten aan de gang; voor vogels is dit terrein momenteel weinig geschikt vanwege de verstoring.

Overige soorten

Delen van het projectgebied, namelijk de periferie, zijn zoals eerder opgemerkt geschikt als schuilhabitat voor amfibieën, maar in april bevinden deze dieren zich nog in het voortplantingsbiotoop en dat is binnen het projectgebied niet aanwezig. Wel worden op het Groen Resort ten zuiden van het projectgebied diverse vijvers aangelegd (vergelijk foto 6), zodat in enkele daarvan op den duur algemene soorten

als bruine en groene kikker en gewone pad kunnen voorkomen, namelijk waar de oevers niet beschoeid worden.

Gelet op de aanwezige biotopen en de afstand tot geschikte voortplantingsplaatsen zijn in de zomer binnen het projectgebied alleen algemeen voorkomende soorten te verwachten als bruine kikker en gewone pad (vergelijk kaart 3). Voor deze soorten geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ingrepen (zie bijlage 1).

De datum van het veldbezoek was nog te vroeg voor het waarnemen van reptielen, maar voor deze soortgroep is het projectgebied ook nauwelijks geschikt. Voor de levendbarende hagedis en hazelworm (zie §2.1) zijn in de directe omgeving, ter plaatse van de graftvegetaties (zie fig. 3) wel geschikte biotopen aanwezig. Voor bijzondere soorten van de ongewervelden (dagvlinders of sprinkhanen en krekels) biedt het projectgebied evenmin geschikt biotoop. Tijdens het veldbezoek zijn dagvlinders niet waargenomen, maar algemene soorten zullen in de zomer wel aan te treffen zijn.

Foto 6: Retentievijvers binnen het Green Resort, in het zuidelijk deel van het projectgebied

3. Effecten op beschermde soorten en vervolgstappen

3.1. Beschrijving van de activiteit

Conform de huidige planning zal de retentievoorziening nog vóór de zomer worden aangelegd. De doorlooptijd zal een à twee weken bedragen. De vegetatie zal ter plaatse worden verwijderd waarna graafwerkzaamheden met een graafmachine plaatsvinden en de vrijkomende grond wordt op het aangrenzende terrein verwerkt. Na gereedkomen van de buffer zal deze weer worden ingezaaid met gras. De graaf- en bouwwerkzaamheden ter plaatse van het Green Resort (zuidelijk deel projectgebied) zijn al ongeveer een jaar bezig en zullen ook nog dit jaar in beslag nemen.

Foto 7: Impressie bouwterrein in zuidelijk deel projectgebied

3.2. Gevolgen voor beschermde soorten

Algemeen

De aanlegwerkzaamheden voor de realisatie van de waterbuffer in het noordelijk deel van het projectgebied vinden plaats in het voorjaar en derhalve tijdens het broedseizoen van vogels, waarvoor normaliter 15 maart en 15 juli als datumgrenzen worden gehanteerd. In voorjaar en zomer zijn ook vleermuizen actief, zij het alleen 's nachts.

De graaf- en bouwwerkzaamheden in het zuidelijk deel van het projectgebied vinden jaarrond plaats.

Voor de in §2.2 genoemde soortgroepen zal hierna worden nagegaan wat de mogelijke effecten zijn.

Planten

Aangezien er geen beschermde planten zijn aangetroffen en ook niet worden verwacht, zullen door de graafwerkzaamheden geen groeiplaatsen van dergelijke planten worden verstoord of vernietigd.

Vleermuizen

Er zijn geen geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen in het projectgebied aanwezig, zodat vernietiging of verstoring van dergelijke plaatsen ook niet aan de orde is. Wel kunnen 's zomers vleermuizen in de periferie foerageren of de betreffende lijnvormige elementen als vliegroute gebruiken, maar aangezien de activiteiten overdag plaatsvinden, zijn versturende effecten op voorhand uit te sluiten. Aangezien werkzaamheden op het terrein al minstens een jaar aan de gang zijn, zullen storingsgevoelige vleermuizen zich niet in holtes in bomen langs het projectgebied vestigen.

Landzoogdieren

Als gevolg van graafwerkzaamheden kunnen kleine bodembewonende zoogdieren zoals muizen worden verstoord en in het ergste geval worden gedood. Er zijn evenwel voldoende uitwijkmogelijkheden naar de directe omgeving, zodat wanneer op voorzichtige wijze te werk wordt gegaan, aan de zorgplicht (zie bijlage 1) kan worden voldaan. In het onderhavige geval betekent dat dat het graven in een en dezelfde richting wordt uitgevoerd en enkele dagen vooraf de vegetatie wordt verwijderd, zodat dieren de gelegenheid hebben tijdig weg te vluchten en niet ingesloten raken.

Effecten op soorten als egel, haas, konijn, ree en wezel (zie kaart 2) zijn op voorhand uit te sluiten, aangezien vaste rust- of verblijfplaatsen van deze dieren niet binnen het projectgebied te verwachten zijn, althans niet ter plaatse van het gazon (noorden) en het bouwterrein (zuiden). De houtige bergroeiingen in de periferie, die wel geschikte

schuilhabitats bevatten, zullen in tact blijven.

Gevolgen voor de das zijn nihil, het projectgebied maakt deel uit van het foerageergebied van de das, maar niet het preferente leefgebied. In het verleden was het grote, zuidelijke deel van het projectgebied in gebruik als campingterrein, derhalve nauwelijks van belang voor de das. Door de aanleg van de beoogde retentievoorziening in het noordelijk deel, die dicht op de burchten ligt (vergelijk kaart 2) verdwijnt er per saldo geen grasland. Wel is er sprake van een tijdelijk verlies ter plaatse van de retentievoorziening en ter plaatse van het bouwterrein, maar dit zal op termijn weer worden hersteld. Omdat er meer vochtig grasland voor in de plaats komt, zal dit voor de das zelfs gunstig uitpakken, omdat regenwormen, het stapelvoedsel van de das, dan beter beschikbaar zijn. Negatieve gevolgen voor de das zijn derhalve niet aan de orde.

Broedvogels

Men kan niet uitsluiten dat zich in het broedseizoen van 2017 vogels in de haag die langs het noordelijk deel van het projectgebied loopt, gaan nestelen, maar de kans daarop wordt klein geacht, aangezien het broedseizoen al vrij ver voortgeschreden is en er thans geen nesten ter plaatse zijn aangetroffen. Niettemin kan vestiging van vogels in de haag niet worden uitgesloten, maar de aanlegwerkzaamheden ten behoeve van de retentievoorziening vinden niet direct naast de haag plaats, zodat verstoring van broedende vogels of vogels met jongen nauwelijks aan de orde is. In het zuidelijk deel zijn al lange tijd werkzaamheden aan de gang. Verstoringsgevoelige vogels zullen zich niet in de bomen in de periferie vestigen. Voor een enkele mitigerende of beschermende maatregel zij verwezen naar §3.4.

Overige soorten

Amfibieën. Aangezien amfibieën niet of nauwelijks binnen het projectgebied zijn te verwachten of hooguit ter plaatse van de opgaande begroeiingen in de periferie voorkomen, kunnen negatieve effecten worden uitgesloten.

Reptielen. Ook reptielen worden binnen het projectgebied niet verwacht, zodat negatieve effecten uit te sluiten zijn.

Ongewervelden. Negatieve effecten op bijzondere of beschermde soorten kunnen worden uitgesloten, aangezien voor deze soorten geen geschikte biotopen aanwezig zijn binnen het projectgebied.

3.3. Gevolgen voor de Bronsgroene landschapszone

In hoofdstuk I is gewag gemaakt van de Bronsgroene landschapszone, waarin het noordelijk deel van het projectgebied gelegen is. Indien er sprake is van aantasting

c.q. het verdwijnen van kernkwaliteit en natuurwaarden binnen deze zone, dient compensatie plaats te vinden. Een en ander is vastgelegd in de Beleidsregel natuurcompensatie van de Provincie Limburg (d.d. 24-03-2015). Uit de voorgaande paragrafen wordt echter duidelijk dat van aantasting van natuurwaarden geen sprake is, althans gevolgen voor beschermde soorten zijn verwaarloosbaar. Er is wel sprake van een tijdelijke verstoring, maar het aanwezige biotoop (kort gemaaid grasland) wordt na aanleg van de retentievoorziening hersteld. De kernkwaliteiten in de Bronsgroene landschapszone zijn het groene karakter, het visueel-ruimtelijke karakter, het cultuurhistorisch erfgoed en het reliëf (art. 2.7.2. Omgevingsverordening Limburg 2014). Er vindt wel een geringe wijziging van het reliëf plaats, maar dit heeft een zeer lokaal karakter. Er is geen sprake van grootschalige egalisatie of het oprichten van visueel belemmerende grondwallen.

De kernkwaliteit 'Groene karakter' heeft tevens betrekking op de natuurbeheertypen zoals vastgelegd op de beheertypenkaart en de ambitiekaart van het Natuurbeheerplan 2017 van de Provincie Limburg. Het betreft in dit geval beheertype *A01.02 Akkerfaunagebied*. De voorgenomen werkzaamheden zullen er niet toe leiden dat de geschiktheid voor de verwezenlijking, het behoud en het beheer van dit type minder wordt.

Al met al kan men stellen dat aantasting van de kernkwaliteiten van de Bronsgroene landschapszone niet aan de orde zijn.

3.4. Conclusies en te nemen maatregelen

Zowel de graaf- en bouwwerkzaamheden in het zuidelijk deel van het projectgebied als de aanleg van de retentievoorziening in het graslandperceel in het noorden, hebben geen negatieve effecten op beschermde vleermuizen, amfibieën, reptielen of ongewervelden. Er kunnen hooguit geringe negatieve effecten optreden op landzoogdieren en broedvogels. Bij landzoogdieren betreft het uitsluitend bodembewonende soorten, met name algemeen voorkomende muizensoorten als aardmuis en veldmuis. Deze soorten staan op de Vrijstellingslijst van de Provincie Limburg, zodat een ontheffing niet nodig is bij een ruimtelijke ingreep. Wel geldt de zorgplicht.

Voor vogels kan geen bij ruimtelijke ingrepen geen ontheffing worden verkregen. De aanlegwerkzaamheden ten behoeve van de retentievoorziening in het noorden vinden plaats in het voorjaar en derhalve tijdens het broedseizoen van vogels, waarvoor normaliter 15 maart en 15 juli als datumgrenzen worden gehanteerd. In de haag die door het projectgebied loopt, kunnen nog vogels gaan nestelen, hoewel de kans daarop klein wordt geacht, aangezien bij het veldbezoek op 18 april geen nesten zijn aangetroffen en het broedseizoen al ver gevorderd is.

In het zuidelijk deel zullen verstoringsoefelige soorten zich niet vestigen in de bomen in de periferie, aangezien de werkzaamheden daar al langere tijd gaande zijn. Door het in acht nemen van de volgende maatregelen kan worden voldaan aan de zorgplicht en kunnen negatieve gevolgen voor (broedende) vogels worden voorkomen:

- Bij de graafwerkzaamheden in het noordelijk deel dient materieel zo ver mogelijk van de ter plaatse aanwezige haag te worden gestald en personeel dient zo weinig mogelijk langs de haag te lopen. Mochten er in het lopende broedseizoen nog nesten in verschijnen, dan kan daardoor verstoring worden voorkomen.
- Alvorens graafwerkzaamheden plaatsvinden, dient de vegetatie enkele dagen van te voren te worden verwijderd. Onder de vegetatie en in de grond aanwezige dieren zullen zodoende gelegenheid hebben tijdig te vluchten.
- Bij graafwerkzaamheden moet in een richting worden gewerkt, zodat nog in de grond aanwezige dieren kunnen ontsnappen zonder ingesloten te raken. De grond moet niet tegen de haag worden gestort, om te voorkomen dat het foeragegebied van vleermuizen wordt verstoord.

Mits de genoemde maatregelen in het kader van de zorgplicht in acht worden genomen, is er geen sprake van strijdigheid met de Wet natuurbescherming en kunnen de werkzaamheden zonder ontheffing worden uitgevoerd. Het projectgebied is gelegen in de Bronsgroene landschapszone, maar er zijn geen negatieve gevolgen daarvoor en derhalve ook geen vervolgstappen nodig ingevolge de bepalingen in de Omgevingsverordening Limburg 2014 van de Provincie Limburg.

Foto 8: Bomenrij langs de oostgrens van het zuidelijk deel van het projectgebied

Bijlage I. Toetsingskader: wetgeving en beleid

De bescherming van soorten en natuurgebieden is in Nederland op twee niveaus geregeld:

- 1) a. de soortenbescherming door de Wet natuurbescherming (hoofdstuk 3) en b. de bescherming van beschermde natuurmonumenten (bijzondere nationale natuurgebieden) en Natura 2000-gebieden idem (hoofdstuk 2);
- 2) de veiligstelling van het Nationaal Natuur Netwerk (voorheen EHS) in de Nota Ruimte, de Streekplannen, Interimstructuurvisie en de Bestemmingsplannen.

Hieronder wordt alleen ingegaan op de soortenbescherming. Gevolgen voor Natura 2000-gebieden kunnen uitgesloten worden, zodat dit hoofdstuk uit de Wnb buiten beschouwing wordt gelaten. Wel wordt ingegaan op het beleid ten aanzien van het NNN/EHS.

SOORTENBESCHERMING

Verbodsbepalingen

In de nieuwe Wet natuurbescherming (Wnb), die per 1 januari 2017 van kracht gaat, zijn de Flora- en faunawet (sinds april 2002), de Natuurbeschermingswet en de Boswet geïntegreerd. Hoofdstuk 3 van de Wnb gaat in op soorten en beschermt een groot aantal planten- en diersoorten (waaronder vrijwel alle gewervelde dieren, diverse insectensoorten en een aantal planten). Was voorheen het rijk bevoegd gezag, nu is dat de provincie. Ontheffingen (zie onder) moeten dus vanaf de genoemde datum bij de provincie worden aangevraagd.

De wet onderscheidt een drietal categorieën soorten, te weten

- a) soorten van de Vogelrichtlijn (artikelen 3.1 t/m 3.4)

Het is verboden:

- opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen (art. 3.1 lid 1);
- opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen (art. 3.1 lid 2);
- eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben (art. 3.1 lid 3);
- vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen (art. 3.1 lid 4).

Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort).

b) soorten van de Habitatrichtlijn (artikelen 3.5 t/m 3.9)

Het is verboden:

- in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen (art. 3.5 lid 1);
- dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren (art. 3.5 lid 2);
- eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen (art. 3.5 lid 3);
- de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen (art. 3.5 lid 4);
- planten van soorten, genoemd in bijlage IV bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen (art. 3.5 lid 5).

c) andere soorten (artikelen 3.10 en 3.11)

Het is verboden:

- in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen (art. 3.10 lid 1);
- de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel A opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen (art. 3.10 lid 2 en lid 3).

De categorie 'andere soorten' is qua beschermingsregime vergelijkbaar met de tabel 2-soorten onder de Flora- en faunawet. Echter, ten opzichte van het beschermingsregime onder de Flora- en faunawet is de lijst van 'andere soorten' flink veranderd, met name op het gebied van vissen, insecten en planten. Ernstig bedreigde en bedreigde dagvlinders, libellen en planten zijn toegevoegd, maar de voorheen gevoelige en kwetsbare soorten (voornamelijk orchideeën, klokjes en varens) zijn niet meer beschermd.

Ontheffing en vrijstelling

In principe geldt ook voor alle opgenomen nationaal beschermde soorten (bovengenoemde soorten genoemd onder c) een ontheffingsplicht (dus ook voor algemene soorten als bruine kikker en konijn). De soorten zijn in de wet niet ingedeeld in categorieën, zoals in de AmvB bij art. 75 van de Flora- en faunawet, de zogenaamde tabel 1,2,3-soorten. Vrijstellingsregelingen dienen door de provincies zelf

te worden opgesteld.

De Provincie Limburg heeft voor de hieronder vermelde soorten een vrijstelling opgenomen⁴:

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Periode
Amfibieën		
bruine kikker	Rana temporaria	gehele jaar
gewone pad	Bufo bufo	gehele jaar
kleine watersalamander	Lissotriton vulgaris (OUDE NAAM: Triturus vulgaris)	gehele jaar
meerkikker	Rana ridibunda	gehele jaar
middelste groene kikker (of bastaardkikker)	Rana esculenta	gehele jaar
Reptielen		
hazelworm	Anguis fragilis	juli, augustus en september
levendbarende hagedis	Zootoca vivipara	15 augustus t/m 15 oktober
Zoogdieren		
aardmuis	Microtus agrestis	gehele jaar
bosmuis	Apodemus sylvaticus	gehele jaar
bunzing	Mustela putorius	gehele jaar
dwergmuis	Micromys minutus	gehele jaar
dwergspitsmuis	Sorex minutus	gehele jaar
eekhoorn	Sciurus vulgaris	maart-april en juli t/m november
egel	Erinaceus europeus	gehele jaar
gewone bosspitsmuis	Sorex araneus	gehele jaar
haas	Lepus europeus	gehele jaar
hermelijn	Mustela herminea	gehele jaar
huisspitsmuis	Crocidura russula	gehele jaar
konijn	Oryctolagus cuniculus	gehele jaar
ondergrondse woelmuis	Pitymys subterraneus	gehele jaar
ree	Capreolus capreolus	gehele jaar
rosse woelmuis	Clethrionomys glareolus	gehele jaar
steenmarter	Martes foina	15 augustus t/m februari
tweekleurige bosspitsmuis	Sorex coronatus	gehele jaar
veldmuis	Microtus arvalis	gehele jaar

⁴ Ontwerp-Wijzigingsverordening Hoofdstuk 3 Natuur van de Omgevingsverordening Limburg 2014

vos	Vulpes vulpes	gehele jaar
wezel	Mustela nivalis	gehele jaar
woelrat	Arvicola terrestris	gehele jaar

Voor deze soorten behoeft geen ontheffing te worden gevraagd bij ruimtelijke ingrepen (vergelijkbaar met de oude tabel 1-soorten Flora- en faunawet). N.B. Een belangrijke wijziging ten opzichte van de landelijke vrijstellingen voor soortenbescherming tot 1-1-2017, is dat de provincie Noord-Brabant de bunzing, hemelijn en wezel niet heeft vrijgesteld. Wel geldt tot 1-10-2017 een tijdelijke vrijstelling voor deze drie marterachtigen.

Voor de overige soorten (de oude tabel 2,3-soorten Flora- en faunawet), inclusief de Vogel- en Habitatrichtlijnsoorten, geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen bij ruimtelijke ingrepen als wordt gewerkt volgens een *goedgekeurde gedragscode*.

In de overige gevallen kan een ontheffing alleen worden verleend onder de volgende voorwaarden (art. 3.3 lid 4 en art. 3.8 lid 5):

- er bestaat geen andere bevredigende oplossing (alternatief), én
- de maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort (bij Vogelrichtlijnsoorten), c.q. er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan (bij Habitatrichtlijnsoorten), én
- de activiteit past binnen één van de in de wet genoemde belangen⁵.

Net als in de Flora- en faunawet is ook in de Wnb een zorgplicht opgenomen (art. 1.1 I). De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, op zodanige wijze gebeurt dat het lijden zo beperkt mogelijk is.

Voor ontheffingen en gedragscodes hanteerde het Ministerie voorheen een lijst met jaarrond beschermde vogelnesten (roofvogels, huismus, roek). Vermoedelijk blijft de huidige benadering van deze nesten onveranderd, maar of en hoe de provincie de

⁵ De belangen betreffen: volksgezondheid, openbare veiligheid, veiligheid van het luchtverkeer, voorkomen belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren, bescherming van flora of fauna, onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt. Bij habitatrichtlijnsoorten worden additioneel nog de volgende belangen vermeld: instandhouding van de natuurlijke habitats, dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten. Ruimtelijke ontwikkeling geldt als belang alleen voor de categorie 'andere soorten'.

huidige lijst zal blijven hanteren, is vooralsnog onduidelijk.

Categorie	Type verblijfplaatsen	Betrokken soorten
1	vaste rust- en verblijfplaatsen; nesten die, behalve gedurende als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.	steenuil
2	nesten van koloniebroeders; nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn, of afhankelijk van bebouwing of biotoop.	gierzwaluw, huismus, roek
3	honkvaste broedvogels en vogels afhankelijk van bebouwing; nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn, of afhankelijk van bebouwing of biotoop.	grote gele kwikstaart, kerkuil, oehoe, ooievaar, slechtvalk
4	vogels die zelf niet in staat zijn een nest te bouwen; vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.	boomvalk, buizerd, havik, ransuil, sperwer, wespendif, zwarte wouw
5	niet jaar rond beschermd, inventarisatie gewenst; nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.	blauwe reiger, boerenzwaluw, bonte vliegenvanger, boomklever, boomkruiper, bosuil, brilduiker, draaihal, eidereend, ekster, gekraagde roodstaart, glanskop, grauwe vliegenvanger, groene specht, grote bonte specht, hop, huiszwaluw, ijsvogel, kleine bonte specht, kleine vliegenvanger, koolmees, kortsnavelboomkruiper, oeverzwaluw, pimpelmees, raaf, ruigpootuil, spreeuw, tapuit, torenvalk, zeearend, zwarte kraai, zwarte mees, zwarte roodstaart, zwarte specht

Vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels zijn aangewezen in de 'aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' (Ministerie van LNV, 2009) en bestaan uit de categorieën van vogelsoorten opgenomen in bovenstaand tekstkader.

Of voor het (buiten het broedseizoen) wegnemen van jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen een ontheffing noodzakelijk is, dient te worden vastgesteld met behulp van een zogenaamde *Omgevingscheck*⁶. Daarnaast is de noodzaak tot een ontheffing mede afhankelijk van de mogelijkheid tot het mitigeren (inclusief het aanbieden van vervangende nestgelegenheid) van negatieve effecten. Tenslotte moeten de termen mitigatie en compensatie anders gebruikt worden.

Mitigerende en compenserende maatregelen

Het kan nodig zijn om mitigerende (verzachtende) en compenserende maatregelen te nemen om aan de voorwaarden voor een ontheffing te voldoen.

Mitigerende maatregelen zijn gericht op het voorkomen dat de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen wordt aangetast. Deze maatregelen worden uitgevoerd binnen het huidige leefgebied van een bepaalde soort (dit werd voorheen compensatie genoemd). Indien het functionele leefgebied voor 100% gemitigeerd wordt (en de nest/burchtlocatie niet direct wordt aangetast) treedt er geen overtreding op van artikel 11 van de Ffw en is ook geen ontheffing nodig.

Compenserende maatregelen worden getroffen, wanneer de functionaliteit van de vaste rust en verblijfplaats niet behouden kan blijven. In dit geval is een ontheffing nodig. Compensatie kan plaatsvinden om een andere (deel-)populatie te versterken. Uitgangspunt daarbij is dat de gunstige staat van instandhouding van de soort als geheel niet in het geding komt. De beoordeling van de staat van instandhouding hangt samen met de beschermingsstatus van de soort. Hiervoor geldt het volgende:

- De gunstige staat van instandhouding van soorten uit Bijlage IV van de Habitatrichtlijn moet op lokaal-regionaal niveau beoordeeld worden.
- De gunstige staat van instandhouding van overige soorten moet op landelijk niveau beoordeeld worden.

⁶ Een deskundige dient vast te stellen of er in de omgeving voldoende gelegenheid is voor de soort om zelfstandig een vervangend nest te vinden.

BESCHERMING NATIONAAL NATUUR NETWERK

Achtergrond

Binnen Limburg ligt een netwerk aan natuurkerngebieden, natuurontwikkelingsgebieden en ecologische verbindingen die planologisch beschermd zijn. In het Provinciaal Omgevingsplan Limburg 2014 wordt hierbij onderscheid gemaakt in de Goudgroene en Zilvergroene natuurzone en de Bronsgroene landschapszones. De twee eerstgenoemde categorieën komen overeen met de oude benaming Ecologische Hoofdstructuur, terwijl de derde categorie behoort tot de provinciale EHS (perspectieven P2 en P3 in het vroegere POL). De rijksoverheid heeft vanaf 1990 in het Natuurbeleidsplan en de Nota Ruimte (2005) de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) geïntroduceerd en uitgewerkt als ecologisch netwerk om de belangrijkste natuurwaarden en daarmee de biodiversiteit in Nederland te beschermen en verder te ontwikkelen. Inmiddels is de aanduiding EHS vervangen door het Nationaal Natuur Netwerk (NNN). De rijksoverheid beoogt dit ecologische netwerk te realiseren voor 2018. Provincies zijn verantwoordelijk voor het uitwerken van het nationale beleid met betrekking tot natuurbescherming op regionaal niveau.

Het beleid omtrent de EHS/NNN is neergelegd in de Nota Ruimte en heeft zijn doorwerking gekregen in het ruimtelijke beleid van provincies en gemeenten. Het ruimtelijke beleid voor de EHS/NNN is gericht op behoud en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden. De Nota Ruimte geeft aan dat in gebieden die tot de EHS/NNN behoren het 'nee-tenzij'-regime geldt. Het nee, tenzij beginsel houdt in dat nieuwe plannen, projecten of handelingen in de EHS/NNN niet zijn toegestaan indien deze de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant aantasten, tenzij er geen reële alternatieven zijn én er sprake is van redenen van groot openbaar belang. Voor ingrepen die hier aan voldoen dient de schade zo veel mogelijk te worden beperkt door mitigerende maatregelen en dient resterende schade te worden gecompenseerd.

De provincie Limburg heeft het 'nee, tenzij'-principe opgenomen in het Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL). Daarnaast heeft de provincie de toepassing van dit principe ook vastgelegd in een aparte beleidsregel Natuurcompensatie (de eerste versie is vastgesteld door Gedeputeerde Staten (GS) op 11 december 1997, daarna herzien op 12 november 2002, op 6 september 2005 en op 24 maart 2015).

Planologische basisbescherming

De Nota Ruimte (Ministeries van VROM, LNV, V&W en EZ, 2006) stelt dat ruimtelijke ingrepen moeten worden getoetst op mogelijke negatieve effecten voor de aanwezige natuur- en landschapswaarden. Voor de gehele EHS geldt het 'nee, tenzij beginsel'.

Voor de Bronsgroene landschapszone geldt het 'ja, mits regime'. Ruimtelijke ontwikkelingen zijn hier in tegenstelling tot de EHS/NNN wel mogelijk, mits er een

groene tegenprestatie tegenover staat. Anders dan bij de EHS/NNN is het hier niet noodzakelijk om het zwaarwegend maatschappelijke belang en het gebrek aan alternatieven aan te tonen. Voor de EHS/NNN geldt het toetsingskader van het Structuurschema Groene Ruimte 1995 (SGR). Dit is overgenomen in de Nota Ruimte.

Beleidsregel natuurcompensatie (17.3.2015)

Het compensatiebeginsel van het SGR is verder uitgewerkt in de Beleidsregel mitigatie en compensatie natuurwaarden van de provincie Limburg (6 september 2005; laatste versie is van 24 maart 2015). De provincie is het bevoegde gezag voor het goedkeuren van compensatieplannen (waarin ook de mitigatie is meegenomen). Directe of indirecte aantasting van bos- en natuurgebied / c.q. de Goudgroene natuurzone dient waar mogelijk te worden voorkomen. De provincie geeft slechts een vergunning, verklaring van geen bezwaar of goedkeuring wanneer:

- de aantasting wordt gemitigeerd en gecompenseerd volgens een compensatieplan;
- de verantwoordelijkheden ten aanzien van de uitvoering zijn vastgelegd in een compensatieovereenkomst of vergunning;
- het compensatieplan voldoet aan de richtlijnen zoals vastgelegd in de Beleidsregel natuurcompensatie van Limburg.

Uitgangspunt in het compensatieplan is dat geen netto verlies optreedt aan natuur-, bos- en landschapswaarden.

De beleidsregel is van toepassing op:

- alle terreinen en landschapselementen die van overheidswege bescherming genieten als natuurgebied met het oog op natuurbehoud en/of behoud van soorten;
- alle landschapselementen die van overheidswege een beschermde status hebben op grond van hun landschappelijke waarde en
- alle bosgebieden en opgaande groene elementen die onder de Boswet vallen en gelegen zijn in de Bronsgroene landschapszone en in het Beschermingsgebied Nationaal landschap Zuid-Limburg.

Spelregels EHS

In mei 2007 hebben rijk en provincies gezamenlijk het compensatiebeginsel in de EHS op een aantal punten nader uitgewerkt in het document 'Spelregels EHS. Beleidskader voor compensatiebeginsel, EHS saldo-benadering en herbegrenzen EHS'. De provincies dienen deze spelregels door te laten werken in hun provinciaal ruimtelijk beleid en/of hun beleidsregel voor compensatie. Daarbij is ruimte voor regionale maatwerkoplossingen, zolang wordt voldaan aan het basisprincipe 'geen nettoverlies aan waarden, voor wat betreft areaal, kwaliteit en samenhang van de EHS' en provincies hierover transparant zijn naar burgers, bedrijven en bestuurlijke partners. De provincie heeft de Spelregels EHS uitgewerkt in de POL-aanvulling

Robuuste verbinding Schinveld – Mook (2007). Opgemerkt wordt dat de door rijk in overleg met alle provincies opgestelde Spelregels EHS grotendeels overeenkomen met het bestaande Limburgse beleid van de POL-herziening EHS en dat de beperkte wijzigingen ten opzichte van het POL met de POL-aanvulling worden doorgevoerd.

De conclusie is dat bij (fysieke) aantasting van EHS (Goudgroene natuurzone) of Bronsgroene landschapszone compensatie noodzakelijk is. Ook wanneer natuurdoelen worden aangetast door verstoring, dient mitigatie of compensatie plaats te vinden⁷.

Externe werking ten aanzien van de EHS

Bij brief van 3 december 2004 heeft de minister van LNV, mede namens de minister van VROM, besloten om in de Nota Ruimte het 'nee, tenzij'-regime op gebieden in de nabijheid van EHS te laten vervallen (TK 29 576, nummer 12). In een brief van 5 juni 2008 heeft de minister van LNV opnieuw aangegeven dat ingrepen buiten de EHS niet worden beoordeeld op hun effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden binnen de EHS. De brief betreft de beantwoording van een aantal vragen van de vaste Kamercommissie voor LNV in 2008. De minister brengt expliciet tot uitdrukking dat het 'nee-tenzij' regime niet van toepassing is op ingrepen buiten de EHS die gevolgen kunnen hebben voor de EHS zelf, de zogenaamde 'externe effecten' (TK 29576, nummer 52).

⁷ Dit wordt echter niet nader uitgewerkt in de genoemde beleidsregel. Wel is in opdracht van de provincie Limburg een zogenaamde 'Methodiek Natuurcompensatie' opgesteld (Hoogerwerf & Heijkers 2007), waarin ook het aspect van verstoring is meegenomen. Het gebruik van de methodiek is echter op dit moment vrijblijvend en geen vastgestelde beleidslijn van de provincie Limburg.

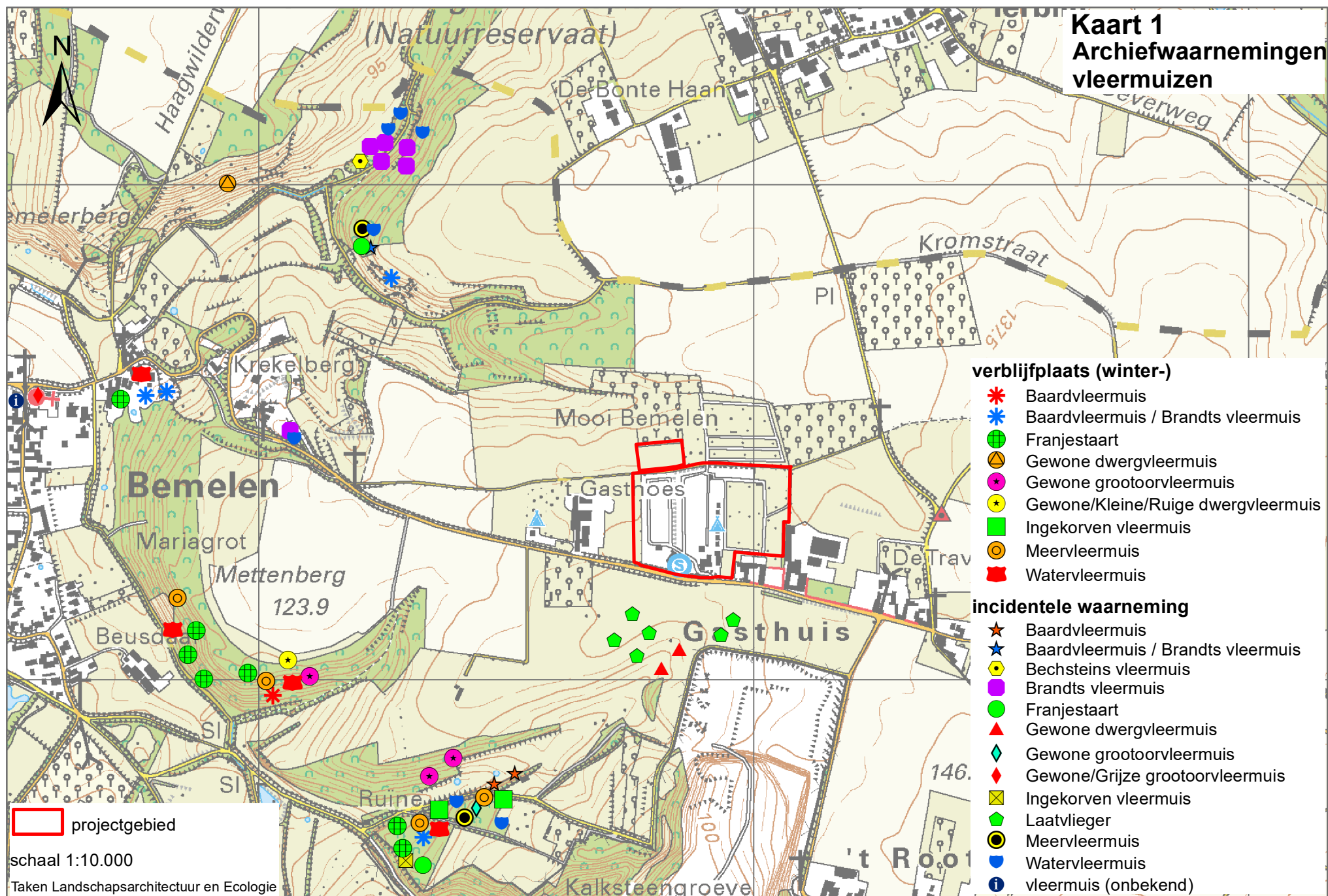
Bijlage 2. Status van soorten

Toelichting:

- Wnb = Wet natuurbescherming; A = overige beschermde soorten (fauna), HRL = Habitatrictlijn (soorten van bijlage IV HRL), VRL = Vogelrichtlijn
- Prov = soort van provinciale vrijstellingslijst (X), zie bijlage I
- Ffw = Flora- en faunawet (tot 1.1.2017)
- RL = Rode Lijst; EB = ernstig bedreigd, GE = gevoelig, KW = kwetsbaar

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Wnb	Prov	Ffw	RL
AMFIBIEËN					
bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>	A		tabel 1	
DAGVLINDERS					
veldparelmoervlinder	<i>Melitaea cinxia</i>	A		tabel 3	EB
REPTIELEN					
hazelworm	<i>Anguis fragilis</i>	A	X juli-sept	tabel 3	KW
VOGELS					
appelvink	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	VRL		vogels	
boomklever	<i>Sitta europaea</i>	VRL		vogels	
boomkruiper	<i>Certhia brachydactyla</i>	VRL		vogels	
buizerd	<i>Buteo buteo</i>	VRL		vogels	
dodaars	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	VRL		vogels	
ekster	<i>Pica pica</i>	VRL		vogels	
geelgors	<i>Emberiza citrinella</i>	VRL		vogels	
gekraagde roodstaart	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	VRL		vogels	
gele kwikstaart	<i>Motacilla flava flava</i>	VRL		vogels	GE
glanskop	<i>Parus palustris</i>	VRL		vogels	
grasmus	<i>Sylvia communis</i>	VRL		vogels	
groene specht	<i>Picus viridis</i>	VRL		vogels	KW
grote bonte specht	<i>Picoides major</i>	VRL		vogels	
grote lijster	<i>Turdus viscivorus</i>	VRL		vogels	
holenduif	<i>Columba oenas</i>	VRL		vogels	
kievit	<i>Vanellus vanellus</i>	VRL		vogels	
kleine bonte specht	<i>Picoides minor</i>	VRL		vogels	
kneu	<i>Carduelis cannabina</i>	VRL		vogels	GE
meerkoet	<i>Fulica atra</i>	VRL		vogels	
putter	<i>Carduelis carduelis</i>	VRL		vogels	
sperwer	<i>Accipiter nisus</i>	VRL		vogels	

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Wnb	Prov	Ffw	RL
VOGELS (vervolg)					
spotvogel	Hippolais icterina	VRL		vogels	GE
veldleeuwerik	Alauda arvensis	VRL		vogels	GE
zwarte kraai	Corvus corone corone	VRL		vogels	
zwarte mees	Parus ater	VRL		vogels	
zwarte roodstaart	Phoenicurus ochruros	VRL		vogels	
LANDZOOGDIEREN					
das	Meles meles	A		tabel 3	
egel	Erinaceus europaeus	A	X	tabel 1	
haas	Lepus europaeus	A	X	tabel 1	
konijn	Oryctolagus cuniculus	A	X	tabel 1	
ree	Capreolus capreolus	A	X	tabel 1	
wezel	Mustela nivalis	A	X	tabel 1	
wild zwijn	Sus scrofa	A		tabel 2	
VLEERMUIZEN					
Baardvleermuis	Myotis mystacinus	HRL		tabel 3	
baardvleermuis / Brandts vleermuis	Myotis mystacinus/brandtii	HRL		tabel 3	
Bechsteins vleermuis	Myotis bechsteinii	HRL		tabel 3	
Brandts vleermuis	Myotis brandtii	HRL		tabel 3	
franjestaart	Myotis nattereri	HRL		tabel 3	
gewone dwergvleermuis	Pipistrellus pipistrellus	HRL		tabel 3	
gewone grootoorvleermuis	Plecotus auritus	HRL		tabel 3	
gewone/grijze grootoorvleermuis	Plecotus auritus/austriacus	HRL		tabel 3	
gewone/kleine/ruige dwergvleermuis	Pipistrellus sp. indet.	HRL		tabel 3	
ingekorven vleermuis	Myotis emarginatus	HRL		tabel 3	KW
laatvlieger	Eptesicus serotinus	HRL		tabel 3	KW
meervleermuis	Myotis dasycneme	HRL		tabel 3	
vleermuis (onbekend)	Chiroptera sp. indet.	HRL		tabel 3	
watervleermuis	Myotis daubentonii	HRL		tabel 3	

Kaart 2 Archiefwaarnemingen landzoogdieren, herpetofauna en dagvlinders

